

KELEIVIS

THE TRAVELER LITHUANIAN WEEKLY

NO. 5 "Keleivio" Telefonas AN 8-3071

SOUTH BOSTON, MASS., SAUSIO (JANUARY) 29, 1958

Entered as Second Class Matter February 23, 1906, at the Post Office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879

Atkuro Numeris
Kaina 10 Centų

53-TIEJI METAI

KELEIVIS
PRENUMERATA MOKAS:
Amerikoje, Kanadoje, Pabūty Amerikoje, Europoje...\$4.00
KELEIVIS
686 Broadway, So. Boston 97, Mass.

KELEIVIS
Lithuanian Weekly
Represents over 75,000 Lithuanians in
New England and about 1,500,000
in the United States
KELEIVIS
686 Broadway, So. Boston 97, Mass.

Ankaroj, Turkijoje, Tarsiai Bagdado Sąjungos Nariai

Šį pirmadienį pradėjo Pasitarimus Bagdado Sąjungos Nariai; Valstybės Sekretorius John Foster Dulles Dalyvauja Kaip Amerikos Stebėtojas; Tos Sąjungos Nariai Nori, Kad Amerika Dėtųsi į Sąjungą.

Šį pirmadienį Turkijos sostinėje Ankaroje prasidėjo pasitarimai Bagdado Sąjungos narių — Turkijos, Anglijos, Irako ir Pakistano. Į pasitarimą tų valstybių nuvyko ir Amerikos valstybės sekretorius John Foster Dulles su patarėjais. Amerikos valstybės sekretorius dalyvauja pasitarime todėl, kad Amerika nori palaikyti ir stiprinti Bagdado sąjungą, bet Amerika nėra nusistatčiusi į tą karišką sąjungą dėtis, bent kol kas tokio apsisprendimo dar nėra padariusi.

Sovietų Rusija, prieš surenkant Bagdado Sąjungos narius, bandė Bulgarijos laiškais ir grubia propaganda užbaidyti tos Sąjungos narius, kad jie nedrįstų bendradarbiauti su Anglija ir Amerika, o šalia propagandos Maskva tos sąjungos narius viliojo visokių gėrybių pažadais, siūlė ekonominę pagalbą, paskolas ir kitka, kad tik suardyti tą karišką sąjungą. Prieš Bagdado Sąjungą rusai tiek pat piktai varo propagandą, kaip ir prieš NATO valstybes.

Dabartinis Bagdado Sąjungos narių pasitarimas yra ketvirtas iš eilės. Bagdado Sąjunga įsikūrė Amerikai raginant, bet tiesioginiai nepripasidėję prie jos. Dabar tarp Bagdado Sąjungos narių jaučiamas išskrykimas. Irakas yra kitų arabų kraštų raginamas trauktis iš tos sąjungos eilė; Iranas dėl savo silpnumo ir Sovietų Rusijos artimumo abejoja, o, be to, Maskva vilioja Iraną žadama ekonomine pagalba.

Bagdado Sąjungos narių pasitarimas užsitęs 4 dienas. Iš Amerikos tos Sąjungos nariai laukia, jei nei prisidėsimo prie sutarties, tai bent didesnės ekonominės ir kariškos pagalbos.

Pirmame Bagdado Sąjungos valstybių posėdyje valstybės sekretorius John Foster Dulles pareiškė, kad Amerika, karo atsitikime, remtų Bagdado Sąjungos šalis su "didelio pajėgumo judoma kariška jėga". Kiekvienas galimas agresorius tą žino, todėl nedaro skirtumo, ar Amerika formaliai dedasi į tą Sąjungą ar ne.

MONAKO REFORMA?
1116 balsuotojų Monako kunigaikštystėje išrinko sekmdienį "reformos" parlamentą, kuriame vyrauja konstitucijos šalininkai. Jie nori apkarpyti princo galia.

Vanguardo Leidimas Buvo Atidėtas

Šeštadienį turėjo būti paleistas į aukštybes mažiukas žemės satelitas, vadinamas "Vanguard", bet reikalas buvo atidėtas dėl kokių tai techniškių priežasčių. Pirmas bandymas paleisti mažiuką žemės satelitą gruodžio 6 d., kaip žinoma, nepavyko. Po to buvo nusistatyta daugiau nebegarsinti tokių bandymų iš anksto, bet paskelbti tada, kada satelitas bus paleistas. Bet vyriausybė nemano slėpti nuo visuomenės nepasisekimo, jei toks atsitiktų. Todėl pranešama ir apie satelito leidimo atidėjimą.

AMERIKIETES MOTINOS GRĮZTA IS KINJOS

Trys amerikietės motinos, kurių sūnūs yra laikomi Kinijos kalėjime, baigė savo lankymąsi Kinijoje. Jos per Hong Kongą grįžta Amerikon. Motinos sako, kad jų sūnūs kalėjime yra gerai laikomi ir jos tikisi, kad jų vaikai greit bus paleisti iš kalėjimo. Motinos aplankė Hugh Redmond, buvusį biznierių Šanchajuje ir du civilius "šnipus", John Downey ir Richard Fecteau.

KADARAS TRAUKIASI

Janos Kadar, rusų pastatytas Vengrijos bosas, įteikė atsistatydinimą parlamentui. Bet jis ir toliau lieka kompartijos sekretorius, arba bosas.

PRINCESE — SLAUGE

Švedijos princesė Desirėe lanko slaugės kursus. Čia ją matome mokant vaikščioti jauna švedijos pilieti.

GVATEMALA RINKO PREZIDENTĄ

Sausio 19 d. Gvatemalaj buvo prezidento ir kongreso rinkimai. Nė vienas iš 3 prezidento kandidatų negavo absoliutinės balsų daugumos, to dėl kongresas turės nuspręsti, kuris iš daugiausia balsų gavęs kandidatas bus prezidentu. Visųje kairėje matome balsuojant dešiniųjų kandidatą gen. Miguel Ydigoras Fuentes, dešinė katrijų kandidatą Mario Mendez Montenegro. Apačioje Mendez šalininkai, grindiny kreida įrašę jo pavardę, eina balsuoti.

Jugoslavija Gauna Venecueloj Nuvertio 60,000,000 Dolerių Kariška Diktatura

Amerikos vyriausybė sutarė su Jugoslavijos diktatoriumi Tito parduoti Jugoslavijai už 60 milijonų dolerių Amerikos žemės ūkio produktų. Jugoslavija už per kamus žemės ūkio produktus mokės savais pinigais ir dalis tų pinigų bus paskolinta pačiai Jugoslavijai.

Su šia paskola, kuri tikrenybi yra pagalba, Jugoslavija nuo 1948 metų bus jau gavusi iš Amerikos 750 milijonų dolerių ūkiškos pagalbos. Visi to Jugoslavija yra gavusi iš Amerikos kariškos pagalbos (visokiais ginklais ir karo medžiaga) už 700 milijonų ar daugiau dolerių. Kariškos pagalbos vertė pinigais neskelbiama, bet ji yra didelė.

Sako, Amerika Remia Tironus

Venecuelos vienos demokratiškos partijos vadas Jovito Villalba po diktatūros nuvertimo grįžo į Venecuelą iš Jungtinių Valstybių, kur jis buvo politiniu emigrantu. Jis sako, jog Washingtonas remia visokius kariškus diktatorius ir tironus Pietų Amerikos kraštuose. J. Villalba sako, Venecuela turi garantuoti Amerikos kapitalų saugumą Venecueloje, bet tas kapitalas turi gerbti Venecuelos suverenumą.

Amerika turi investavusi į Venecuelos ūkį, ypač į aliejaus kasyklas, apie tris bilionus dolerių.

Chruščiovas Žada Naują Reformą

Rusijos diktatorius Chruščiovas vienoje kalboje užsiminė, kad jau atėjęs laikas panaikinti Sovietijoje mašinų ir traktorių stotis ir leisti kolchozams turėti savas mašinas. Pagal Chruščiovo pažadą kolchozai galės nupirkti mašinas ir traktorius iš "Mašinų Traktorių Stocių".

Mašinų traktorių stotys Sovietuose buvo valdžios įstaigos, kurių pagalba valdžia faktiškai tvarkė kolchozų ūkį, "prižiūrėjo" kolchozininkų ištikimybę ir iščiulpdavo iš kaimo visokias ūkiškas gėrybes. Chruščiovas sako, kad valstybė galės ir kitokiais būdais gauti iš kaimo jai reikalingus žemės ūkio produktus.

Panaikinimas mašinų traktorių stocių dabar bus svarstomas sovietų spaudoje ir paskui kompartijos centro komitetas galutinai tą reikalą nutars. Panaikinimas būtų vykdomas palaipsniui.

Chruščiovas siūlė ir dar vieną reformą, būtent valstiečiai turėtų "laisvu noru" apsispręsti ir sukolchozinti jų privaciai laikomus gyvulius. Tos reformos prasmė, iš pirmųjų pranešimų, nėra visai aiški.

Demokratai Siulo Pentagono Reformą

Demokratų partijos vadai kongrese skatina vyriausybę pasiskubinti ir reformuoti krašto gynimo organizaciją. Neoficialiai sakoma, kad demokratai sutikę laukti du mėnesius reformoms praversti, bet nepraėna dienos, kad demokratų vadai nekritikuotų vyriausybės už delsimą ir reformos atidėlojimą. Demokratai sako, kad prieš dabartinės tvarkos visokie sprendimai dėl krašto gynimo yra nereikalingai užtęsimi ir jų vykdymas atidėlojamas.

Republikonai iš savo pusės už visas negeroves, nuo sputnikų ir raketų iki Pearl Harbor ir atominių paslapčių išvogimo, kaltę suverčia demokratams. Taip bent kaltina demokratų Sherman Adams, prezidento padejėjas.

Mirė A. Eisenhower Prezidento Brolis

Prezidento vyresnysis brolis Arthur Eisenhower mirė Kansas City savo namuose sulaukęs 71 metų amžiaus. Arthur Eisenhower buvo bankininkas, bet jau buvo pasitraukęs iš darbo 1956 metais. Jis sirgo širdies liga ir ta liga mirė.

A. Eisenhower buvo žymus bankininkas ir pradėjo dirbti Commerce Trust Co. prieš 53 metus, o nuo 1934 metų buvo to banko vicepirmininkas ir vienas iš direktorių.

Didž. Valstybių Konferencija Dar Nesutarta Šaukti

Didžiųjų Valstybių Vadų Pasimatymas Svarstomas, Bet Nieko Dar Nesutarta Su Maskva; Skirtumai Paziūrose Tebėra Dideli; Amerikos Ambasadorius Maskvoj Atvyko Į Washingtoną Gauti Nurodymų.

Gvatemal Kongresas Rinko Prezidentą

Gvatemalijoje sausio 19 d. rinkimų rezultatai jau paaiškėjo. Rinkimuose generolas Ydigoras gavo 177,000 balsų, pulk. C. Salazar 132,000 ir kairiojo sparno kandidatas M. Montenegro — 125,000.

Kadangi nė vienas kandidatas negavo absoliutinės daugumos, tai šalies kongresas turės "paskirti" prezidentą iš dviejų daugiausiai balsų gavusių kandidatų. Laukiama, kad Gvatemalos kongresas pasisakys už gen. Ydigoras, nors Salazar šalininkai turi kongrese daugumą.

Peronas Turi Vėl Bėgti

Venecuelos perversmas užtiko toje šalyje buvusį Argentinos diktatorių Juan Peroną, kuris buvo radęs patogią prieglaudą pas Venecuelos diktatorių Jiminez. Dabar Peronas prašo leidimo išvykti iš Venecuelos ir žada keltis į Dominikonų respubliką, kur pabėgo ir gen. Jiminez. Dominikonų respublikoje šeimininkauja diktatorius Trujillo, vienas iš žiauriausių ir ilgiausiai išsilaikiusių diktatorių Amerikos kontinente.

MUSTYNĖS NIKOSIJOJ

Kipro mieste Nikosijoje šį pirmadienį tris valandas ėjo žiaurios mustynės tarp graikų ir turkų to miesto gyventojų.

PERONO BUDELIS

Buvęs Argentinos diktatoriaus budelis Guillermo Patricio Kelly pabėgo iš Čili kalėjimo, nes jis būtų išduotas Argentinos valdžiai, kuri kaltina Kelly žmogžudystėmis, plėšikavimu, prievartavimu. Dabar jis atsidūrė Venecueloje.

Amerikos ambasadorius Maskvoje L. E. Thompson, Jr., perėtos savaitės gale atvyko į Washingtoną pranešti asmeniškai, kaip iki šiolei ėjo derybos su rusais dėl suaukimo didžiųjų valstybių konferencijos. Rusai pirmieji išklė reikalavimą, kad susirinktų didžiųjų valstybių vadai "išspręsti visus ginčijamus klausimus", bet kada toki konferencija turėtų būti šaukiama, kas joje turėtų dalyvauti ir po kokio paruošimo konferencija būtų šaukiama, visi tokie klausimai dar nėra išaiškinti.

Kol kas pasitarimai su rusais nedavė pagedaujanų rezultatų. Amerikos prezidentas sutiktų pasimatyti su Chruščiovu ir kitų valstybių vadais, bet pirma turėtų būti susitarta ne tik klausimais, kuriuos didieji svarstys, bet turėtų būti išaiškinta ir kokio nors susitarimo galimybes. Todėl pirm vadų susitikimų turėtų susitikti užsienio reikalų ministrai ir išsiaiškinti tuos klausimus, kurie valstybių vadamams tektų galutinai išspręsti. Rusai į visą reikalą žiūri "Zenevos šypsenų" akimis — didieji susirenka ir išsprendžia "visus ginčijamus klausimus", o po konferencijos rusai vėl daro savo...

Rusai dabar jaučiasi nepalyginamai stipresnėje pozicijoje, kaip jie buvo Zenevos konferencijos laike, kada jie neturėjo dar talkininkų Viduriniuose Rytuose, neturėjo tarpkontinentinių raketų ir neturėjo Azijos-Afrikos "Kominterną", kokį jie su pagalba savo sąjungininkų įkūrė Kaire, Egipto sostinėje, Afrikos tautoms "vaduoti" iš "imperializmo nagų". Zenevos konferencija 1955 metais jiems padėjo įkelti koją į Vidurinius Rytus. Maskva skaito, kad atėjo laikas iš Vakarų valstybių išpešti ką nors daugiau, todėl skatina "didžiųjų susitikimą", bet iš anksto nenori susikalbėti ir kaip didieji turėtų išspręsti.

Derybos dėl didžiųjų konferencijos bus tęsiamos toliau.

Egiptas ir Sirija pradėjo galutinius pasitarimus Kaire dėl sujungimo abiejų valstybių į vieną Federaciją. Šį pirmadienį turi būti paskelbta abiejų valstybių susivienijimas į vieną Federaciją Šmulkesniųjų žinių apie dviejų valstybių sujungimą bus vėliau paduota.

MOTERŲ SKYRIUS

Mirė 100 vaikų motina

(Stanislavos Venclauskienės mirties proga)

Sausio mėnesio šešioliktos rytui dar tik tesirengiant švisti, Waterbury, Conn., sustojo plakti nepaprastos moters širdis — mirė Stanislava Venclauskienė. Šiame krašte ji tei gyveno 7 metus ir dėl savo seno amžiaus nebegalėjo pasireikšti, to dėl platesnei visuomenei ji čia mažai tebuvo žinoma, bet nepriklausomaj Lietuvoj ji visur garsėjo.

Stanislava Jakševičiūtė-Venclauskienė gimė 1873 m. birželio 27 d. Šiauliuose. Jos tėvas — 1863 metų sukilėlis, jis ir dukrai bus įkvėpęs neapykantą caro priešpaujai, tikėjimą į Lietuvos ateitį ir pasiryžimą jai dirbti. To dėl ji jau iš jaunų dienų buvo susipratusi

lietuvaite, kas tais laikais, ypač miestuose buvo su žiburiu ieškomas reiškinys. Dar daugiau. Ji jau jaunystėje veikliai įsijungė į tuomet dar negausių pasiryžusių Lietuvą prikelti eiles.

Turėdama neabejotiną aktorės dovaną ir progos pasimokyti vaidybos meno, Stanislava buvo dar slaptai rengiamų lietuviškų vaidinimų uoli dalyvė. Ji istoriniame Palangos viešame spektaklyje (vaidinta "Amerika pirtyje") jau ne tik vaidino, bet ir vaidybai vadovavo. Ji vaidino ir vaidinimus rengė Rygoje, Liepojuje, Mitaujoje ir kt. Ji, ištekėjusi už adv. Kazimiero Venclauskio ir iš Rygos sugrįžusi į Šiaulius, buvo vie-

na geriausių Varpo draugijos vaidintojų ir dažnai vaidybos vadovė. O vaidinimai anais laikais buvo viena geriausių priemonių lietuvių dviasiai gaivinti ir ugdyti.

Ji platino anuomet draudžiamas lietuviškas knygas, ji kurį laiką gyvendama Rygoje, mokė vaikus ir darbininkus vakarinėse mokyklose, nepriklausomoje Lietuvoje ji daug veikė skautų organizacijoje, ten buvo bene seniausia amžiumi vyriausioji skautininkė; visą laiką ji buvo gimnazijos tėvų komiteto veikli narė, ypač daug padėdama sukalėdoti lėšas neturintiems mokiniams už mokslą sumokėti ir kitiems jų reikalams; ji ilgą laiką buvo miesto tarybos narė ir veikliai jos darbuose pasireiškė; ji daugelio labdarės, kultūros ir švietimo draugijų veiklos uoli rėmėja.

Bet ne dėl viso šito Stanislavos vardas taip plačiai Lietuvoje žinomas. Ji ten buvo žinoma, kaip didžiausia našlaičių globėja ir bendrai labdarė. Ji juk išaugino ir išmoksino šimtą ir aštuonis našlaičius ir neturtingų tėvų vaikus. Tik pagalvokime, kokios meilės ir pasiaukojimo reikėjo turėti, kad būtų galima tokį darbą įveikti! Stanislavai to netrūko. Ji visą amžių savo sielą buvo atidavusi svetimiems vaikams (savo užaugino dvi dukras), ji net pasitraukdama iš Lietuvos pasiėmė su savim vieną augintinį, su juo kartu vargo Vokietijoje stovyklose, kartu atvyko ir į Ameriką 1950 metais.

Tokiam būriui vaikų išmaitinti ir išmoksinti reikėjo ne tik geležinės kantrybės, didelio rūpesčio ir pasiaukojimo, bet ir daug lėšų. Ir kažin, ar Stanislava būtų galėjusi tiek svetimų vaikų išauginti ir išmoksinti, jei ne jos vyras Kazimieras, žymus advokatas, socialdemokratų veikėjas, miręs 1940 metais. Jis nesigalėjo lėšų partiniams ir šiaip kitiems naudingiems visuomeniams reikalams. Jo kišenė buvo lengvai prieinama ir žmonos plačiai labdarinagai veiklai. Jis nežinojo, nei kiek tų vaikų yra, nei kiek jiems tikrai tų lėšų reikia. Žmona krautuvėse ėmė kreditan, o jis mokėjo didelės sąskaitas, tik kartais pinigine iš kišenės traukdamas, juokais pasakydavo: "Kad ta mano chebra ir suryja tiek daug". Jis pritarė savo žmonos darbu.

"1958 METŲ POLIO MOTINA"

Virginia Huston, 35 m., iš Bellingham, Wash. yra paskelbta 1958 metų polio motina. Ji pagimdė jau paralyžuota 1952 m. sūnų. Čia ją matome keliantį į kėdę savo 9 mėnesių atąjį sūnų.

ZIOGELIAI

Pažers saulutė spindulius
Ant žilvičių žalių,
Sušvilps vėjelio švilpnės
Tarp medžių ir geliių.

Pragys žiogai pakriūtėse,
Dusliai vargonais žais.
Dalinsis medis su medžiu
Nakties slapniais gražiais.

Vorai nupins šilkų tinklus
Ir saulę sumedžios.
O to dangaus, o tų žvaigždžių—
Nei galo nei pradžios!

Pranas Genys

PRANAS GENYS gimė 1902 m. vasario 13 d. Kalnėnų km., Telsių valsč., baigė Telsių gimnaziją, mokėsi Kauno universitete, mokytojavo Telsių ir Ukmergės gimnazijose, suparalyžavus po sunkios ligos abi kojas, jis kelerius metus gyveno tėviškėj, vėliau Telsiuose, ten sukūrė Zemaičių senovės mėgėjų draugiją, įsteigė muziejų, kuriam jo pastangomis buvo pastatyti gražūs namai. Eilėraščius spausdino įvairiuose laikraščiuose, atskirai išleido Džiugo varpus, Atnašavimus ir Rūpintojėlius.

Negaliniams kojų valdyti pasitraukti į Vakarų buvo sunku, to dėl pasiliko Lietuvoje. Komunistai jį įkiso į kalėjimą, kuriame jis ir mirė.

MAZIAU DRUSKOS

Naujaisi mokslo tyrimai parodė, kad žmogui visiškai pakanka to druskos kiekio, kuris yra valgomuosiuose dalykuose. Juo daugiau vargtoje darbe druskos, tuo daugiau darbo duodame širdžia ir inkstams. Ir ne tik širdimi ar inkstais negalaujantiems, bet ir kitiems partartina ko mažiau druskos vartoti.

MOTERYS—KUNIGAI

Švedų vyriausybė pasiūlė parlamentui priimti įstatymą, kuris leistų moterims eiti kunigų pareigas.

Iki šiol ten liuteronų bažnyčia tas pareigas eiti leido tik vyrams.

Mūsų krašto 24 valstijose įstatymai draudžia juodiesiems tuoktis su baltaisiais.

Gera audėja ir tvoroje suaudžia.

Katėn maiše nederėk.

J. Vanagas

SKAITYKITE

VERTINGAS KNYGAS

- ANGLŲ-LIETUVIŲ KALBŲ ŽODYNAS, apie 20.000 žodžių. 368 psl., redagavo V. Baravykas, pigiausias ir naujoviškiausias žodynas, kieti viršeliai, kaina \$4.
- BARABAS, Paer Lagerkvisto istorinė apsakla iš pirmųjų krikščionybės laikų Romoje, Palestinoje ir Kipre, knyga laimėjusi Nobelio premiją. Kaina \$2.25.
- SUZADETINĖ, parash J. Titinis, 15 įvairių trumpų pasakojimų, 180 psl., kaina \$2.
- ZEMAITIS RASTAL, Garsiausias mūsų rašytojos pirmo karo metu Amerikoje parašyti vaizdiniai su rašytojos paveikslu. 128 puslapiai, kaina \$0.50.
- MILZINO PAUNKSMĖ, Balo Bruogos trilogiška istorijos kronika, 173 psl., didelis formatas, gura popiera. Kaina \$2.50.
- CEZARIS, Mirko Jelusičio romanai, vertė A. K. Puida, pirmoji dalis, 188 puslapiai, kaina \$2.
- CEZARIS, Mirko Jelusičio romanai, vertė A. K. Puida, Antroji dalis, 211 psl. Kaina \$2.
- CEZARIS, Mirko Jelusičio romanai, vertė A. K. Puida, Trečioji dalis, 176 psl. Kaina \$2.
- MIRUSIOS SIELOS, M. Gogolio svarbiausias veikalas, išvertė M. Mikšinis. 290 psl. Kaina \$3.25.
- ATLAIDU PAVESY, P. Abelio romanai iš Zemaičių Kalvarijos praeities. Kietais viršeliais, 467 puslapiai, kaina \$4.
- LIETUVIŲ KALBOS GRAMATIKA, Parash Dr. D. Pilka. Pritaikinta Amerikoje lietuviams. 144 puslapiai, kaina \$1.00.
- PER KLAUSUCIŲ ULYTELE, parash Liudas Dovydėnas, idomi apysaka, 176 psl. Kaina \$2.20.
- ZEMAICIŲ KRIKSTAS, P. Abelio parašytas istorinis romanai iš Zemaičių krikščionių laikų. Su kietais apdarais. Kaina \$2.50.
- APIE LAIKĄ IR ŽMONES, Poeto J. Aisčio atsiminimai apie Binkį, Mikšį, Tuma, Savickį, Giras ir š. t. 249 psl. Kaina \$2.50.
- SENAS KAREIVIS MATUJUTIS, parash Jurgis Jankus. Pasakojimas apie nepaprastą žemaitį, kuris daug nuostabių dalykų padarė, tik nepadarė vieno, kurį tikrai turėjo padaryti. 237 psl. Kaina \$3.
- PABUCIAVINIMAS, parash J. Grūšas, novelių rinkinys, 156 puslapiai, kaina \$1.50.
- SOCIALIZMO TEORIJA, Trumpai ir aiškiai parasho, kaip keitėsi visuomenės santvarka ir kodėl ji dar keičiasi. Kaina \$0.50.

- SIAUROJU TAKELIU, parash K. B. Kriaučiūnas. Spausdė "Naujienos". Psl. 178. Kaina \$2.00. Senesnės kartos lietuviams gerai pažįstamas dainininkas ir poetas K. B. Kriaučiūnas čia vaizdžiai aprašo savo vaikystę ir jaunystę Lietuvoje, gyvenimą ir veiklą Amerikoje, išpūdžius grįžus Lietuvos ir dabartinį savo gyvenimą Amerikoje.
- DEL LAISVOS LIETUVOS, Lietuvos socialdemokratų raštai dėl bolševikų okupacijos ir teroro Lietuvoje. Kaina \$2.
- AR ROMOS POPIEZIUS YRA KRISTAUS VIETININKAS? Parash kun. M. Valadka. Svarbiausiam katekizmui. Kaina \$1.20.
- DEMOKRATINIO SOCIALIZMO PRADAI, Populiari ir naudinga knyga šių dienų klausimams spręsti. Kaina \$0.50.
- TIKRA TEISYBE APIE SOVIETŲ RUSIJĄ, arba komunistų diktatūros faktų šviesoje. Trumpa bolševizmo istorija ir valdymo praktika. Labai daug medžiagos. 96 puslapiai, kaina \$0.50.
- A KISS IN THE DARK, J. Jazminio anglų kalba sodrus vaizdiniai, 150 psl. Kaina kietais viršeliais \$2, ninkitais viršeliais \$1.00.
- VISUOTINAS TVANAS, Ar galėjo toks tvanas būti ir ką apie tai sako mokslas. Kaina \$0.50.
- SOCIALDEMOKRATIJA IR BOLŠEVIZMAS, Papal K. Kantar naujaisiomis žiniomis papildyta tur klausimui knyručė. Kaina \$0.25.
- KOKIUS DIEVUS ŽMONES GARBINO SENOVĖJE, Dievų yra visokių įvairiuose kraštuose ir įvairiuose laikuose dievai buvo kitokie. Kokie buvo senųjų lietuvių dievai? Kaina \$1.00.
- LENGVAS BUDAS ĮMOKTI ANGLISKAI, Geriausias vadovėlis pradedantiems angliskai mokytis; duoda ištarimą, angliškus psikalbėjimus. Kaina \$0.75.
- POPIEŽIAI IR LIETUVA, Kunigo M. Valadkos parašyta knyga, 250 psl. Kaina \$2.50.
- SOCIALIZMAS IR RELIGIJA, Parash E. Vandervelde, vertė Vardėnas. Kaina \$1.00.
- NAUJA VALGIŲ KNYGA, M. Michelsonienės parašyta; 250 įvairių receptų. 132 psl. Kaina \$1.25.
- TIPELIS, parash Pulgis Andrius, juokingas romanai, 240 psl. Kietais viršeliais. Kaina \$3.
- TAVO KELIAS IR SOCIALIZMĄ, Parash Leonas Blumas, Trumpas socializmo aiškinimas. Kaina \$0.50.
- KODEL AŠ NETIKIU Į DIEVĄ, Pilna argumentų, kurie visiems domūs. Kaina \$0.50.
- JUOZAS STALINAS, arba kaip Kaukazo ruzbaininkas buvo padidėjęs Rusijos diktatoriu. Kaina \$0.50.

SŪNŲ SUKANDZIOTA

Dr. Paula Oliver, 30 metų, guli Los Angeles ligoninėj. Ją ir vyrą sukandžiojo jų pačių 10 vokiečių veislės aivinganių šunų. Kaimynai sako, kad jie gyveno be elektros, gazo ir su šunimis žiauriai elgėsi. Matyti, šunys sutarė negeriams šeimninkams atsilyginti.

BUVĖS "SUKILĖLIS"

35 m. nuo Klaipėdos sukilimo

(Tęsinys)

Daugiausia visą reikalą užbaigdavo antrosios linijos sargybos. Prie jos kelias buvo užbarikaduotas, ir norom nenorom keliavę paprastu vežimu ar motoriniu turėjo sustoti. Vežimo kryptimi buvo išsaunama apviečiama rakieta ir visas vežimas kaip ant scenos buvo sargybai matomas. Dar prie to prisidėdavo rankinės granatos sprogimas ir po to iš tamsos pasigirdavo komanda: "Rankas aukštyn! Po vieną be ginklų lipkit žemyn! sustokit vienon eilėn miesto kryptimi su iškeltomis viršun rankomis!" Nepaklausę būtų išsaudyti kaip kurapkos. Bet vokiečiai paklusnūs. Jūs komandavo jų pačių vokiečių klaidėdiečių tarne kalbas toks pat klaidėdiečiai kaip jie, ir todėl jie instinktyviai nujausdavo, kad geriau laimės klausydami komandos, negu... ko gero "zu stelben" (mirti). Bet kada jie buvo patalpinti visai saugioj vietoj (mūsų žvilgsniu žiūrint), tada jie savo "ziemlioką" — klaidėdienį kariūną užpildavo daugybe klausimų: kas jūs per vieni, kiek jūsų, kas bus su mumis, su mūsų šeimomis, su visu kraštu? Jiems buvo atsakoma jau iš anksto paruoštu atsakymu: "Mes esam visi to krašto piliečiai kaip vokiečiai taip ir lietuviai. Mes nenorim priklausyti nei vokiečiam, nei lenkam, nei prancūzams. Mes norim būti laisvi. Bet mes ne politikai. Mes tik sukilėliai, ir kaip kraštas bus laisvas, tada naujas išrinktas krašto seimas galutinai nutars, kaip ir kokia tvarka tas kraštas turi tvarkytis. Jeigu jūs, žandarai, burgermeisteriai (viršaičiai -seniūnai) būsite mums lojalūs, jūs būsite palikti savo senosiose tarnybose. Jei ne — būsite pašalinti ir jei dar veiksite prieš mus, būsite teisti sukilėlių teismo". Priedo padalindavom specialiai tuo laiku išleistą Klaipėdos Kraštui Manifestą. Žinoma, tuo metu jie reikėdavo 100% lojalumą, kaip pavyzdžiui suteikdami žinias apie prancūzus, apie jų pačių policiją ir patardavo, kaip lengviau, patogiau užimti miestą. Keleta pasisiūlė net aktyviai veikti.

Visgi juokingas buvo tų žandarų samprotavimas. Jie jokiū būdu negalėjo suprasti, kaip galėjo būti taip slaptai, gerai paruoštas sukilimas, kad jie ir sapnuoti nesapnavo. O reikia nepamiršti, kad Vokietijoje net musės zvimimas žandarų girdimas ir matomas. "Das ist sonderbar und gaenzlich unverstaendlich" (tai yra keista ir visai nesuprantama), jie sakė. Iš pirmos nakties jau turėjom apie 40 žandarų - policininkų ir 10 civilinių pareigūnų belaisvių.

Antrą dieną stovim vietoj. Tik dabar esam pasislėpę, nes naktį iškasėm apkasus. Vokiečiai su prancūzais prie pat miesto irgi kasa apkasus. Bet mes jiems kliudom kasti labai retais, bet taikliais šūviais. Laikas nuo laiko įvyksta ir stipresnis susišaudymas kaip su šauktais taip ir su kulkosvaizdžiais.

Apie pietus mūsų priešakinės sargybos kariūnas vienu šūviu nušovė karo policijos kareivį. Jis vyko su pranešimu pas vadą ir, matyti, paklydo. Atsidūrė pirmos linijos sargybinio priešaky ir kada pastarasis vokiečiai susūko "stok, rankas aukštyn!", nelaimingas pradėjo bėgti vokiečių pusėn, manydamas, kad užriogino ant vokiečių sargybinio, o kariūnas pamanė, kad vokiečiai, persirėdęs civiliu, mėgina žvalgyti, o dabar bėga pas savuosius. Naktia, kai mūsų šūviai nuėjo jo pasiimti, rado, kad tai mūsų kareivis. Maža klaida, bet vienos gyvybės jau nėra!

Vis dar vietoj stovim. Sausio 10 d. mums išmokėjo algą, po 12 šimtų markių dienai, gi mokykloje gaudavom tik po 5 markes mėnesiui. Labai buvom nušėbinti tiek daug gavę pinigų. Negalėjom suprasti, kodėl taip daug mums davė: ar už mūsų karžygiškumą, ar kad markės iki tokios vertės nukrito. Galimas daiktas veikė abi priežastys. Bet tos markės čia Klaipėdoj labai daug mums padėjo. Mes galėjom pirkti už 12 šimtų 10 kiaušinių, 2 svaru rūkytų lašinių, 2 svaru duonos ir 1 kvortą mūšaino. Tokiame šlapiame ir šaltame ore, mūšainas labai padėjo mums apsisaugoti nuo persišaldymo.

Penką dieną, t. y. sausio 12 d., jau iš pat ryto prasidėjo gyvensnis susišaudymas. Pradžioj tik šautuvų bei lengvųjų kulkosvaizdžių ugnis, o apie pietus ir sunkieji kulkosvaizdžiai pradėjo veikti. Vienas sunkus kulkosvaizdis, kuriuo veikė Karo Policijos Mokyklos kareiviai, sugedo. Ten arti buvęs 2-ro pėstininkų pulko kapitonas Noreika, kuris sukilime dalyvavo savanoriškai, priešlūžė prie kulkosvaizdio, padėjo kareiviams sutaisyti jį ir pats, mėgindamas šaudyti, paleido keletą serijų šūvių. Jau norėjo perleisti kulkosvaizdį kareiviui, kai staiga priešo kulka mirtinai kliudė kapitoną. Ji perėjo kapitoną išilgai visu kūnu. Kapitonas Noreika mirė vietoje.

(Bus daugiau)

Užsakymus ir pinigus prašome siųsti šiuo adresu: KELEIVIS 636 East Broadway So. Boston 27, Mass.

